

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concordia. Pia Et Vnanimi Consensv repetita Confessio
fidei & doctrinæ Electorum, Principvm Et Ordinvm Imperii,
atq[ue] eorundem Theologorum, qui Augustanam
Confessionem amplectuntur**

Lipsiæ, 1606

Qvarta Petitio. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35443

*Es infir-
missis no-
stra.*

consilij & perfidis conspirationibus, vnum atq; alterum Christianum, hac armatum precatione, non verebor opponere: ille nosse murus erit & propugnaculum, quo victi ac profligati scedè succumbent. Hanc equidem consolationem habemus, & hanc fiduciam obtinemus, certò fore, vt Diaboli ac omnium inimicorum nostrorum voluntas atq; consilium, facta in te euanescant, quamlibet tandem ferociter insoleant, aut semet securos & potentes esse contidant. Nisi enim illorum voluntas intercepta infringeretur, Regnum Dei locum in terris non haberet, sed neq; nomen eius sanctificaretur.

QVARTA PETITIO.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

*Sequitur
petitio re-
rum cor-
poralsum.
Panis quo-
tidianus
quidè*

HOc loco *χρῆμα ἡ κατ' ὄψιν* memores sumus hoc est, victus nostri alendo corpori, & temporali vitæ sustentandæ necessarij. Est autem verbum perbreue ac simplex, sed tamen latè patens. Vt enim panem quotidianum precaris ac nominas: ibi omnia, quæ ad quotidiani panis fruitionem pertinent, precaris, & rursus eadem operâ deprecaris etiam omnia, quæ huic impedimento esse possunt. Quare cogitationes tuæ tibi probè aperiendæ sunt & dilatandæ tantum in angustijs mæstræ ac clibani confitas, sed in spatiosum campum euageris, panem quotidianum, & omnis generis alimenta nobis producentem. Nisi enim Deus è terris fruges sineret excrescere, insuper eisdem benediceret, & à calamitate defenderet: nunquam pistum panem è clibano extraheremus, aut decumbentibus proponeremus.

*Quas res
complecti-*

Vt autem compendiosè dicamus, hæc petitio conclusa in se complectitur omnia, quæcunq; ad hanc re-

tam in hoc seculo traducendam pertinent, cuius solus *itur hac pe-*
 gratia, quotidiano pane opus habemus. Iam non tan- *titio.*
 tum ad hanc vitam sufficit, ut corpori nostro prospe-
 ram sit, unde alatur & tegatur, aliaq; habeat necessa-
 ria; verum etiam, ut cum ijs hominibus, quibus cum
 conuersamur & viuimus, quibus cum commercia, &
 omnis generis negocia & contractus sociamus & ex-
 ercemus, pacata ac tranquilla temporis conditione
 fruamur. Et in summa, quidquid ad politicam, ciuilem,
 & domesticam rerum administrationem pertinet. Ete-
 nim vbicunq; locorum, & domesticæ & ciuilis admi-
 nistratiōis vsus interceptus, aut conturbatus fuerit,
 ut perpetuum tēorem quietis obtinere nequeat: ibi
 quoq; vitæ alimenta intercepta sunt, planeq; de victu
 nostro actum est. Estq; profus res omnium maximè
 necessaria, diligenter orare pro Magistratibus, quippe
 quorum tutela & opera Deus nobis potissimum victus
 copiam, huiusq; vitæ tranquillam conditionem con-
 seruat. Nam quanquam omnibus rebus à Deo
 datis abundaremus affluentissimè: harum tamen nul-
 lam retinere possumus, neque etiam cum securitate
 frui & gaudio, nisi constantem & pacatam Reipublicæ
 administrationem nobis tribuerit. Vbi enim motus vi-
 gent, & tumultus feruent bellici: hic quoq; panis quo-
 tidianus subtractus est, aut ad minimum impeditus.

*Orandum
 pro Magi-
 stratibus,
 ut in pace
 suamuis
 præ & ho-
 neste.*

Quare cuiusq; boni & vigilantis Principis insignia,
 meliò iustus pane insignirentur, quàm Leonis ima-
 gine aut fertis rutæ, aut in ipsa moneta imaginis loco
 panes inculpto aptius cuderentur, admonendi gra-
 tia, cum eos, tum ipsorum quoq; subditos, esse videli-
 cet principes, quorum officio tutelam ac pacem habe-
 remus, neq; sine illis aut panem edere, aut eundem nos
 seruare posse. Cuius rei gratia omni etiã honore digni
 sunt, ut illis per nos benignè detur, quicquid ex officio

dare

dare debemus & possumus, veluti ijs, quorum beneficio, omnibus, quæcunq; possidemus, molliter ac quietè fruimur, cum alioquinne assem quidè eramus futururi. Adhæc, vt pro illis ipsis quoq; oremus, nostri officij, vt per eos Deus plus benedictionis & bonorum nobis largiri dignetur.

*Beneficia
diuina con-
sideranda
in repetiti-
one huius
petitionis.*

1. *Victus.*

2. *Valetudo.*

3. *Fertilitas.*

4. *Successus
in vocatio-
ne.*

5. *Educatio
liberorum.*

6. *Defensio
fama, vita,
possessio-
rum.*

7. *Pax &
Victoria.*

8. *Honestas
iustitiam
disciplina.*

9. *Depulsio
Diaboli &
tristissima-
rum pena-
rum.*

Sit ergo ita paucissimis indicatum & delineatum, quousque hæc protendatur oratio, nempe per omnia huius vitæ negotia atq; commercia. Ex his iam aliquis prolixas preculas posset componere, ac multis verbis omnes partes, quæ huc referendæ sunt, singillatim percensere, nimirum hæc nos orare, vt Deus nobis præter victus & amictus copiam, domum, prosperam corporis valetudinem, vtq; fruges in agris magno cura scendere, lætas prouenire sinat. Deinde vt domi quoq; rei familiaris procuracionem adiuuet, vt vxorem pudicam, probos liberos, bene moratam det familiam, & feruere incolumem, nostrum laborem, opificium, aut quamcunq; tandem rem efficiendam habemus, prospere atq; promoueat, fideles vicinos, ac bonos amicos nobis iungat & offerat, &c. Præterea vt Cæsari, Regibus, & omnibus ordinibus, cum primis verò nostræ ditionis Principi, eiusq; consiliarijs, proceribus atq; præfatis sapientiam, fortitudinem, & prosperitatem bene regnandi, suppeditet, atq; aduersus Turcas & omnes inimicos victoriam: Subditis verò, & communi plebæ obedientiam, pacem, & mutuam inter sese viuendi concordiam. Contrà, vt nos ab omnibus detrimentis victus ac vitæ custodiat, à perniciosis tempestatibus, à sæua grandine, à calamitosis incendijs, à tristibus aquarum inundationibus, à veneno, ab annis pestiferis, à pecorum letali contagio, à belli sæuitia & cadibus, ab annonæ difficultate, ab exitiosis bestijs, à prauis hominibus, à virulentis linguis, &c. Hæc enim omnia diligenter inculcare simplicibus, non est inutile, hæc vide-

licet

licet atq; similia à Deo dari oportere, & ab eodem precibus impetranda esse.

Potissimum autem hæc oratio cōtra hostem etiam nobis infensissimum, nempe Diabolum adornata est. Hæc enim omnis eius est cogitatio & desiderium, ut hæc omnia, quæcunq; à Deo impertita habemus, nobis auferat. Neq; contentus est, rerum spiritualiū profanationem scdè conturbare, ut animas suis nugis seductas, suo imperio subijciat, verum manibus pedibusque obstat etiam enixè studendo, ne qua in terris eternarum rerum administratio, aut ciuilis status honestè & pacatè institutus, diu consistat, vnde tot passim lites, iurgia, cædes, motus, seditiones, tumultus & bella concitat. Insuper tempestates & grandines emittit, et tribibus, aut contagione pecus inficit, aut corrupto celi tractu aërem reddit pestilentem & tabificum. In summa, maxime discruciatyr animo, vnum aliquem vel totolum panis nos à Deo habere reliquum, eoq; pacatè vesci. Et si in illius potestate esset constitutum, nec post Deum oratio nostra obstaret: sanè ne culmum quidem in agris seruaremus incolumem, neque saluum obulum in marsupio, imò nec vnus horulæ vsuram ad viuendum nobis concederet, cum primis verò ijs, qui verbum Dei habent, & verè Christiani esse ex animo cupiunt.

Ecce ad hunc quidem modum Deus nobis indicat, quomodo omnes necessitates nostræ sibi curæ sint, cum quàm fideliter etiam temporalis victus nostri rationem habeat. Et quanquam hunc impijs etiam hominibus, & improbis nebulonibus affatim suppeditare soleat, atq; tueri: nihilominus tamen vult, ut pro eo consequendo oremus, ut certò cognoscamus, nos hæc omnia ab eius munificētia & liberalitate accipere, quòd sua eius paternam bonitatem erga nos propensam, non dubijs argumentis perspiciamus. Vbi enim manum

suam

Diaboli rabies molientis existim priuata vita. Et infinitas dissipationes.

Et naturam sustentari à Deo, Et precipue Ecclesiam Deo cura esse.

Difficultates imperiorum sunt pœna peccatorum.

suam aut clauerit, aut subtraxerit: nihil feliciter prouenire potest, aut deniq; retineri, id quod quotidie verissimum esse experimur. Quam enim hodie miseriam non patimur, adulterina saltem moneta, imò potius quotidianis aggrauationibus & exactionibus in publicis comertijs, contractibus, negotijs, laboribus, eorum videlicet, qui pauperes pro sua libidine opprimunt, eorundemq; victum decurtant & iminunt? Quod quidem nobis perferendum est: ceterum illi sibi prospiciant, ne communis orationis iacturam faciant, sibi etiam atq; etiam cauentes, ne hanc Orationis Domini- cæ particulam sibi aduersam habeant.

QVINTA PETITIO.

Et remitte nobis debita nostra, sicut & nos remittimus debitoribus nostris.

In omni precatone prius petenda remissio peccatorum.

Hic Articulus miseram & ærumnosam vitam nostram attingit, quæ, quanquam Deus Verbum habeamus, credamus, eius voluntatem faciamus & perferamus, cuiusq; donis ac benedictionibus alimur, peccatis tamen vacua & immunis non est, adeo ut adhuc quotidie prolabamur, modumq; excedamus, in mundo viuentes cum hominibus, multa nobis ægrè facientibus, causamq; impatientiæ, iracundiæ, vitio- nis, & similia exhibentibus. Adhæc, Diabolum a tergo nos infestantem habemus, qui ab omni parte nos impugnat, contraq; priores (vt dictum est) Articulos omnibus modis decertat, ita, vt non sit possibile, in tam frequenti & assiduo certamine non quandoquæ succumbere.

Quam ob rem hæc iterum magna necessitudo orandi nobis incumbit: Optime Pater, remitte nobis debita nostra. Non quòd non ante, aut citra nostram pre- cationem peccata nobis non remisit (siquidem

Eua-